

Των **Σ. ΣΤΑΥΡΟΠΙΕΡΡΑΚΟΥ & Ε. ΟΙΚΟΝΟΜΑΚΗ**
oikonomia@realnews.gr

Ο ξυγόνο για να αντιμετωπίσει το σπινθήρα ύφεσης που απειλεί να «πνίξει» την ελληνική οικονομία λόγω των επιπτώσεων της πανδημίας του κορωνοϊού ευελπιστεί να εξασφαλίσει το οικονομικό επιτελείο στο αυριανό κρίσιμο Eurogroup, στο πλαίσιο των συνολικών μέτρων που αναμένεται να λάβουν οι κυβερνήσεις σε πανευρωπαϊκό επίπεδο. Ο υπουργός Οικονομικών **Χρήστος Σταϊκούρας**, ο υφυπουργός, αρμόδιος για τη Δημοσιονομική Πολιτική, **Θεόδωρος Σκυλακάκης** αλλά και ο υπουργός Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων **Γιάννης Βρούτσης** παρακολουθούν στενά τις επιπτώσεις του κορωνοϊού σε 7 κλάδους της οικονομίας: τουρισμό, ακίνητα, ναυτιλία/αεροπορία, αερομεταφορές, εμπόριο/κατανάλωση, εξαγωγές και τράπεζες. Σύμφωνα με τον στρατηγικό σχεδιασμό του οικονομικού επιτελείου, ο Χρ. Σταϊκούρας θα προσέλθει στην αυριανή συνεδρίαση του Eurogroup

Στο ραντάρ της κυβέρνησης 7 κλάδοι της οικονομίας

με αναλυτικό και κοστολογημένο σχέδιο-αίτημα μέτρων στήριξης των επιχειρήσεων, των εργαζομένων, αλλά και του συστήματος Υγείας, με διπλή επιδίωξη:

- ▶ Πρώτον, την ευελίξη των στόχων των πρωτογενών πλεονασμάτων και την αναπροσαρμογή τους με σκοπό μεγαλύτερο δημοσιονομικό περιθώριο. Τα μηνύματα για τη δημοσιονομική χαλάρωση είναι θετικά, καθώς ακόμη και η καγκελάρια της Γερμανίας **Αγκελα Μέρκελ** ανέφερε ότι μπορεί προσωρινά να «παγώσει» ο αυστηρός κανόνας των μηδενικών ελλειμμάτων.
- ▶ Δεύτερον, την εξαίρεση δαπανών λόγω κορωνοϊού από τους στόχους που θα διαμορφωθούν. Ο Χρ. Σταϊκούρας θα ζητήσει να έχει η Ελλάδα την ίδια αντιμετώπιση με τα υπόλοιπα κράτη-μέλη, παρά το γεγονός ότι βρίσκεται σε καθεστώς ενισχυμένης εποπτείας, καθώς η παρούσα κρίση αποτελεί ένα έκτακτο γεγονός με απρόβλεπτες και οριζόντιες συνέπειες στην οικονομία.

Στήριξη

Ανάμεσα στα μέτρα στήριξης περιλαμβάνονται τα εξής:

- ▶ Ενίσχυση των επιχειρήσεων από το ΕΣΠΑ ή από άλλα στοχευμένα ευρωπαϊκά προγράμματα, με αύξηση του ορίου ενίσχυσης από τα 200.000 ευρώ στα 500.000 ευρώ σε βάθος τριετίας ανά επιχείρηση για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων του κορωνοϊού.
- ▶ Χαλάρωση των κανόνων για τις κρατικές εγγυήσεις, ώστε να υπάρξουν ενισχύσεις από τον κρατικό Προϋπολογισμό, χωρίς να αντιβαίνουν στους κοινοτικούς κανόνες.

Οι επιπτώσεις του κορωνοϊού σε νευραλγικούς τομείς, όπως ο τουρισμός, οι εξαγωγές, το εμπόριο και η ιδιωτική κατανάλωση, η αγορά ακινήτων, οι τράπεζες, η ναυτιλία και οι αερομεταφορές, κοστολογούνται από το οικονομικό επιτελείο και ετοιμάζονται μέτρα μετά το αυριανό Eurogroup

- ▶ Αυξημένες αποζημιώσεις για εργαζομένους επιχειρήσεων που αναστέλλουν τη λειτουργία τους.

- ▶ Ευέλικτη ρύθμιση δανείων που έχουν λάβει πληγείσες επιχειρήσεις.

- ▶ Ατοκά δάνεια για επιχειρήσεις που αποδεδειγμένα έχουν πρόβλημα.

- ▶ Έκτακτη επιχορήγηση επιχειρήσεων από τον κρατικό Προϋπολογισμό.

Επίσης, θα ζητηθεί η τροποποίηση του άρθρου 50 του Γενικού Απαλλακτικού Κανονισμού, η οποία θα προβλέπει την απαλλαγή από την κοινοποίηση στην Ε.Ε. και την έγκριση από αυτήν όχι μόνο των ενισχύσεων για την επανόρθωση ζημιών που προκαλούνται από θεομηνίες, αλλά και των ενισχύσεων για την επανόρθωση ζημιών που προκαλούνται από άλλα έκτακτα γεγονότα, όπως πανδημίες.

Παράλληλα, θα επεκταθεί η αναστολή ασφαλιστικών και φορολογικών υποχρεώσεων και σε άλλες επιχειρήσεις, πλην εκείνων που βρίσκονται σε πληγείσες περιοχές, όπως η Αχαΐα, η Ηλεία και η Ζάκυνθος.

Χτύπημα στο ΑΕΠ

Οι κλυδωνισμοί στην ελληνική οικονομία εντείνονται μέρα με τη μέρα, ενώ επί τα χείρω αναθεωρούνται οι προβλέψεις για τον ρυθμό ανάπτυξης. Η απώλεια στον ρυθμό αύξησης του ΑΕΠ εκτιμάται πλέον ότι μπορεί να φτάσει έως και 1%, ήτοι 2 δισ. ευρώ, με αναλυτές να επισημαίνουν ότι, εάν η κατάσταση αυτή συνεχιστεί για διάστημα άλλων δύο μηνών, θα ανατραπούν οι βασικές προβλέψεις του κρατικού

Προϋπολογισμού του 2020. Στο Γενικό Λογιστήριο, όπου βρίσκεται το στρατηγείο του μηχανισμού που έχει σπηθεί για την παρακολούθηση όλων των στοιχείων που συνδέονται με την κατάσταση της πραγματικής οικονομίας, επεξεργάζονται καθημερινά τα νέα δεδομένα. Η προσοχή έχει επικεντρωθεί σε 7 κλάδους που αποτελούν εστίες κινδύνου για την περαιτέρω επέκταση του ιού στην οικονομία. Πρόκειται για τους βασικούς πυλώνες της ανάπτυξης της χώρας, όπως είναι ο τουρισμός, η ναυτιλία, οι εξαγωγές και η κατανάλωση, παράλληλα με τις αερομεταφορές, την αγορά ακινήτων και το εμπόριο. Ταυτόχρονα, μέσα από το σύστημα «Εργάνη» και τον ΟΑΕΔ, παρακολουθούνται στενά οι εξελίξεις στην αγορά εργασίας, με τις προβλέψεις να είναι δυσόπιστες, καθώς θεωρείται βέβαιο ότι η εξάπλωση του ιού θα προκαλέσει αύξηση της ανεργίας. Σύμφωνα με πηγές του οικονομικού επιτελείου, σε ό,τι αφορά τον τουριστικό κλάδο, αν συνεχιστεί το κύμα ακυρώσεων, θα μειωθούν δραματικά οι θέσεις εργασίας. Στην κυβέρνηση απευθύνονται

Τα μέτρα στήριξης των επιχειρήσεων θα χρηματοδοτηθούν με ευέλικτους όρους, μέσω των ευρωπαϊκών κονδυλίων

ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑ ΤΩΝ ΚΛΑΔΩΝ ΣΤΟ ΑΕΠ

ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

11,7%

ΕΞΑΓΩΓΕΣ

20%

ΝΑΥΤΙΛΙΑ

6,6%

LOGISTICS

9%

ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ

0,9%

ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΕΣ ΠΑΓΙΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ

11,3%

οι σε πολλές περιπτώσεις ζητούν να αλλάξουν τα συμβόλαιά τους.

Εξαγωγές: Η κόπωση των εξαγωγών το τελευταίο τρίμηνο του 2019, όπως έδειξαν τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, χτύπησε «καμπανάκι» στο οικονομικό επιτελείο, καθώς αποτελούν έναν από τους βασικούς καταλύτες της ελληνικής οικονομίας. Και μπορεί ο Ιανουάριος να έδειξε μια άνοδο κατά 13,5%, αλλά στο Γενικό Λογιστήριο παρακολουθούν τις βασικές αγορές-στόχους για τα ελληνικά προϊόντα, όπως είναι η Ιταλία, η Γερμανία και η Κίνα. Η ραγδαία πτώση των εξαγωγών προς την Ιταλία, η οποία αποτελεί τον Νο 1 προορισμό των ελληνικών προϊόντων, με τις εξαγωγές να ανέρχονται σε 4 δισ. ευρώ, προκαλεί αυξημένο προβληματισμό. Σε κάθε περίπτωση, εάν κριθεί απαραίτητο, θα εξεταστεί το ενδεχόμενο να δρομολογηθούν μέτρα στήριξης για τις εξωστρεφείς επιχειρήσεις.

Ναυτιλία/ακτοπλοΐα: Με δεδομένο ότι η Κίνα είναι η σημαντικότερη -και μάλιστα με διαφορά- αγορά για την ποταπόρο ναυτιλία, αντιλαμβάνεται εύκολα κανείς τις επιπτώσεις που έχουν οι εξελίξεις στη μεταφορική ζήτηση διά της θάλασσας και ασφαλώς και στους ναύλους, καθώς πολλές εμπορικές διαδρομές είναι πλέον ζημιωμένες για τους πλοιοκτήτες. Τα ναυπηγεία της Κίνας, όπου πραγματοποιείται σχεδόν το 80% των επισκευών και των επιθεωρήσεων πλοίων, επί της ουσίας δεν λειτουργούν.

Πολλά ναυπηγεία έχουν ενημερώσει με επιστολές τους ελληνικές ναυτιλιακές εταιρείες ότι δεν μπορούν να εξυπηρετήσουν τα πλοία τους, γιατί δεν έχουν εργάτες και χρόνο. Επίσης, υπάρχει ανησυχία για την επιβατική κίνηση, καθώς ήδη τα πρώτα στοιχεία δείχνουν σημαντική μείωσή της.

Αερομεταφορές: Στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους φτάνουν καθημερινά τα στοιχεία από την αεροπορική κίνηση, προκειμένου να διαπιστωθούν οι επιπτώσεις από την εξάπλωση της επιδημίας. Ήδη οι εταιρείες μετρούν ζημιές, καθώς έχει «συρρικνωθεί» η μετακίνηση των επιβατών, κυρίως στις πτήσεις από και προς το εξωτερικό, ενώ η Aegean ανακοίνωσε τροποποιήσεις στα δρομολόγια της που θα έχουν τη μορφή συγχωνεύσεων πτήσεων.

Εμπόριο/κατανάλωση: Μεγάλες εορτές αβεβαιότητας στο εμπόριο δημιουργεί η εξάπλωση του κορωνοϊού στη χώρα μας, εγείροντας σειρά ανησυχιών για το μέγεθος της ύφεσης. Στις αγορές των περισσότερων καταναλωτικών ειδών -πλην τροφίμων- η εικόνα είναι έντονα αρνητική, με την αγορά ένδυσης και υπόδησης να καταγράφει σημαντική μείωση της ζήτησης. Σημαντική πίεση δέχεται η εστίαση, με την πτώση στην κίνηση να είναι εμφανής και

να ανέρχεται στο 20%, ενώ μεγάλο πλήγμα έχουν δεχθεί και οι επιχειρήσεις ψυχαγωγίας, με θέατρα και κινηματογραφικές αίθουσες να λειτουργούν μεν, αλλά με απώλειες που αγγίζουν το 50%. Δεδομένου, δε, ότι η εξέλιξη της νόσου αναμένεται να κορυφωθεί τον Απρίλιο, είναι βέβαιο ότι θα πληγεί σημαντικά η πασχαλινή αγορά. Η ιδιωτική κατανάλωση από το τρίτο τρίμηνο του 2019 επιβραδύνθηκε στο 0,2%, παρά την αύξηση της απασχόλησης και τη μείωση των φόρων. Με γνώμονα ότι η αποκατάσταση της ιδιωτικής κατανάλωσης είναι απαραίτητη για την εξασφάλιση επιτάχυνσης της ανάπτυξης, είναι ιδιαίτερα ανησυχιακό το γεγονός ότι τα πρώτα σημάδια μείωσης της κατανάλωσης είναι ορατά ακόμα και διά γυμνού οφθαλμού, όπως αναφέρουν στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους. Το μόνο ενθαρρυντικό στοιχείο, σύμφωνα με τους αναλυτές, είναι το γεγονός ότι, εάν αντιμετωπιστεί η πανδημία, τότε θα είναι εύκολο να ανακάμψει η κατανάλωση και με ακόμα ταχύτερους ρυθμούς, λόγω αλλαγής της ψυχολογίας των καταναλωτών.

Τράπεζες: Πάνω στην πιο κρίσιμη φάση εξυγίανσής τους και στην προσπάθειά τους να περιορίσουν τα «κόκκινα» δάνεια βρήκε τις ελληνικές τράπεζες η πανδημία του κορωνοϊού. Στο οικονομικό επιτελείο είναι έκδηλη η ανησυχία μήπως, λόγω του φόβου που προκαλεί η επέκταση του κορωνοϊού, δημιουργηθεί νέα γενιά μη εξυπηρετούμενων δανείων. Επίσης, εκτιμάται ότι, λόγω της επιβράδυνσης των ρυθμών ανάπτυξης, μπορεί να ανατραπούν οι στόχοι των τραπεζών για τις χορηγήσεις νέων δανείων. Παράλληλα, μπορεί να μην επιτευχθούν οι στόχοι των τραπεζών για μείωση των «κόκκινων» δανείων.

Αγορά ακινήτων: Πλήρες «πάγωμα» των αγοραπωλησιών στην αγορά ακινήτων καταγράφεται αυτή τη στιγμή τόσο από Έλληνες όσο και ξένους ενδιαφερόμενους. Η ακινησία στην αγορά ακινήτων προκαλεί αλυσιδωτές επιπτώσεις σε μια σειρά από επαγγέλματα και κλάδους που συνδέονται με την οικοδομή, ενώ η αγορά δεν μπορεί να εισπράξει την αναμενόμενη ώθηση από την αναστολή του ΦΠΑ 24% για τρία χρόνια στις πωλήσεις όλων των ακινήτων. Οι επαγγελματίες στον κλάδο των ακινήτων και οι μεσίτες εκτιμούν ότι οι επιπτώσεις θα αρχίσουν να φαίνονται από τα μέσα Μαρτίου. Σύμφωνα με όλες τις πλευρές, θα μπει φρένο στις επενδύσεις των Κινέζων στην ελληνική αγορά, οι οποίες υπολογίζονταν για το τρέχον έτος σε περισσότερα από 1 δισ. ευρώ μέσω του θεσμού της Golden Visa. Σημειώνεται ότι οι Κινέζοι αποτελούν περίπου το 70% των επενδυτών ακίνητης περιουσίας που αξιοποιούν το πρόγραμμα Golden Visa (αγορά άνω των 250.000 ευρώ).

το ενδεχόμενο να αναγκαστούν να λάβουν περιοριστικά δημοσιονομικά μέτρα για να αντιμετωπιστούν έκτακτες συνθήκες που θα ανακόψουν τη δυναμική του τελευταίου έτους.

Οι κλάδοι

Τουρισμός: Σε δίνη βρίσκεται ο ελληνικός τουρισμός εξαιτίας της εξάπλωσης του κορωνοϊού, με τους επιχειρηματίες να χαρακτηρίζουν πλέον το 2020 «χαμένη χρονιά» και τον ρυθμό των προκρατήσεων να παρουσιάζει πτώση άνω του 40% σε σχέση με πέρυσι, ποσοστό το οποίο μεταβάλλεται από μέρα σε μέρα, ενώ δυσοίωνη είναι η κίνηση για τις διακοπές του Πάσχα. Ισχυρό πλήγμα έχουν δεχθεί ήδη οι ξενοδοχειακές μονάδες 12μηνιας λειτουργίας που βρίσκονται στα μεγάλα αστικά κέντρα της χώρας, με αιχμή την Αθήνα, τη Θεσσαλονίκη και την Πάτρα, ενώ στους «χαμένους» συγκαταλέγεται και η Αρχαία Ολυμπία. «Η χρονιά ξεκίνησε με τις καλύτερες προοπτικές, ωστόσο, πλέον το 2020 θεωρείται χαμένο. Δύσκολα θα επανέλθει η αγορά, έρχεται τσουνάμι», επισημαίνουν πηγές του τουρισμού.

Απώλειες μετρούν σταδιακά και τα ξενοδοχεία εποχιακής λειτουργίας που βρίσκονται σε δημοφιλείς τουριστικούς προορισμούς, καθώς μπορεί να μην καταγράφουν τον όγκο των ακυρώσεων που δέχονται οι μονάδες 12μηνιας λει-

τουργίας, ωστόσο δεν υπάρχει καμία κινητικότητα σε επίπεδο κρατήσεων για το καλοκαίρι. Η Κως, η Ρόδος, η Κρήτη, η Σαντορίνη, η Ζάκυνθος και η Κέρκυρα αντιμετωπίζουν αυτή τη στιγμή το μεγαλύτερο πρόβλημα, με αρκετούς επιχειρηματίες να μεταφέρουν το άνοιγμα των ξενοδοχείων τους σε μεταγενέστερο χρόνο, εξέλιξη που επηρεάζει σε σημαντικό βαθμό τους εποχικούς εργαζομένους του κλάδου. Ανασταλτικά στην έναρξη λειτουργίας των ξενοδοχείων για την ερχόμενη σεζόν αναμένεται να επιδράσει και ενδεχόμενη περικοπή πτήσεων από μεγάλες αεροπορικές εταιρείες.

«Πλέον δεν δεχόμαστε κρατήσεις. Κάνουμε διαχείριση ακυρώσεων», τονίζουν παράγοντες της αγοράς, επισημαίνοντας ότι ο Μάρτιος και ο Απρίλιος θεωρούνται χαμένοι μήνες, γεγονός που έχει προκαλέσει και αναστολή των προκαταβολών από μεγάλους tour operators, οι οποίοι

Ο πρόεδρος του Eurogroup, Μάριο Σεντένο